

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Габриела Белова Белова – Ганева

професор по „Международно право и международни отношения”

в Югозападния университет „Неофит Рилски“

във връзка с конкурс, обявен в ДВ бр. 57/28.07.2015 г., за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование

9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1 „Национална сигурност“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство” в Академията на МВР

1. Предмет на рецензиране

Със заповед № 4581з-967/27.10.2015 г. на Ректора на Академията на МВР съм определена за член на научното жури във връзка с обявен в ДВ бр. 57/28.07.2015 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1 „Национална сигурност“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство”. С решение на научното жури съм избрана за рецензент.

В конкурса за академичната длъжност „доцент“ е подал заявление и участва един кандидат – **инспектор д-р Станимир Петров Илиев**. Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 57 от 28.07.2015 г., на основание решение на ФС на факултет „Полиция“ при АМВР, Протокол № 4 от 16.09.2015 г.

Представеният от д-р Станимир Илиев комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника по прилагането му и включва следните документи:

1. творческа автобиография;
2. копие на диплома за висше образование;
3. нотариално заверено копие от диплома за придобита образователна и научна степен „доктор по право”;
4. резюме на научните трудове;
5. справка за научните резултати и цитиранията на кандидата;
6. справка за професионалния стаж в МВР, включваща награди и наказания;

7. справка за приносите;
8. сертификати за участие в курсове по линия на CEPOL, Frontex и др.
9. референция за участие като лектор по изпълнение на договор с предмет „Повишаване на капацитета на служителите в Дирекция „Консулски отношения“ на МВнР и българските консулства“;
10. списък с отпечатаните научни трудове, както и копия от тези публикации.

Кандидатът за доцент придобива ОКС „магистър инженер“ във ВВОВУ „Васил Левски“, гр. Велико Търново през 1999 г., а впоследствие през 2006 г. и ОКС „магистър“ по специалност „Психология“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. През 2013 г. защитава дисертационен труд на тема: „Шенгенската информационна система – организационен модел в Република България“ за присъждане на ОНС „доктор“ по научната специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, ПН „Национална сигурност“. Освен посочените степени на висше образование кандидатът има завършени редица квалификационни курсове по линия на CEPOL, Frontex и др. От 2008 г. е преподавател и ст. преподавател в катедра „Опазване на обществения ред“ на Академията на МВР.

2. Актуалност на тематиката и обща характеристика на научната продукция

Кандидатът д-р Станимир Петров Илиев е представил коректна справка за научната си продукция, включваща общо 16 труда след присъждане на ОНС „доктор“, непредставени в други процедури за заемане на академични длъжности или за получаване на научни степени. От тях за рецензиране в конкурса са предложени 10 труда с обем 542 страници, сред които: една монография „Граничен контрол и компенсиращи мерки в Шенген“, две учебни помагала (едно в съавторство), един наръчник, две статии, доклади на международни конференции и др. Представените по списък осем научни материали отговарят на изискванията за академична публикация. Кандидатът е посочил двадесет и пет цитирания в монографични и дисертационни трудове, студии, статии, библиографии, т.е. в текстове, от които личи, че научната общност познава и оценява продукцията на кандидата. Приложени са и разделителни протоколи за публикациите в съавторство.

Проблематиката, предмет на научната продукция на кандидата, е нова и недостатъчно изследвана в българската научна литература, което само по себе си е достатъчно за да обоснове нейната актуалност, теоретическа значимост и оригиналност. Изборът на темата на представената за рецензиране монография по начало е детерминиран от трайните научни интереси на д-р Станимир Илиев към въпросите на граничния режим и Шенгенското пространство, както и от придобития практически опит. Този опит рефлектира в цялото изследване и с особен интензитет в § 2.1.2. Като научен изследовател кандидатът се отличава с доказани способности за самостоятелно научно мислене, критичен анализ, логично и обосновано дефиниране и отстояване на научни тези. Всички тези качества се откриват в представената за рецензиране научна продукция. Следва да бъде подчертан интердисциплинарният и комплексен характер на изследването, което безспорно е негово голямо достойнство. Изводите, направени от д-р Станимир Илиев, ще бъдат от особена полза при преподаването на редица учебни дисциплини. Практическата стойност на изследването ѝ може лесно да се илюстрира чрез реални проблеми, свързани с функционирането на Шенгенските граници, породени от терористичните актове неотдавна в Париж. Дори преди това, с оповестяването на миграционния план на Европейския съюз бе предвидено по-голямо участие на агенцията Frontex /заедно с Европол и Европейската агенция за сигурност и отбрана/ в процедурите по връщане. Освен това, задължението за премахване на вътрешните граници е уредено в първичното право на Съюза, което означава, че евентуално постоянно отменяне на Шенгенските достижения би изисквало бъдеща ревизия на Учредителните договори. В този смисъл, разумен компромис би могъл да предвижда въвеждане на временни проверки по вътрешните граници в случаите, когато по данни на специалните служби големи потоци нелегални мигранти или лица, търсещи убежище, се отправят да пресекат вътрешна граница.

3. Преподавателска дейност

Преподавателската дейност на д-р Станимир Илиев основно обхваща лекционни курсове във факултетите на Академията на МВР за обучение в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ по учебни дисциплини като „Контрол на европейските граници“, „Шенгенско законодателство“, „Граничен контрол“. Към преподавателската му работа следва да бъде добавено и

участието му като лектор в програма по изпълнение на договор с предмет „Повишаване на капацитета на служителите в Дирекция „Консулски отношения“ на МВнР и българските консулства“, за което има представени документи. Оценявам положително преподавателската дейност на кандидата за академичната длъжност „доцент“. Освен това следва да бъде отбелязан и фактът, че д-р Станимир Илиев е отговорник по качеството на катедра „Охрана на обществения ред“ във факултет „Полиция“. Научен ръководител е на над 20 дипломанти в Академията на МВР.

4. Приноси и значимост на научната продукция

Д-р Станимир Илиев съчетава необходимите качества за изследовател и преподавател. Основната част от неговите научни и научно-приложните изследвания и проучвания е посветена на проблемите, свързани с националната сигурност в областта на Шенгенския граничен контрол и съпътстващите мерки в съответствие с Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген и търсене на нови подходи за практическата реализация на тези т. нар. компенсиращи мерки. Дейността на д-р Станимир Илиев може да бъде отнесена към професионално направление „Национална сигурност“, в което кандидатът за доцент има определени приноси, свързани с:

- Проучване и анализиране на понятията „граничен контрол“ и „компенсиращи мерки“. Направена е нова класификация на компенсиращите мерки. Установени са зависимости между двете понятия (1, 5, 7, 8).
- Анализирани и представени са основните понятия определени в Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген (1, 5, 6, 7, 8);
- Направен е опит за създаване на концепция за прилагане на компенсиращите мерки, като в основата ѝ стои интегриран подход с участието на всички органи, отговорни за справяне с трансграничната престъпност и за създаване на ефективна национална координация. Тази координация би следвало да се прилага на местно, регионално и централно ниво въз основата на анализ на риска и обмяна на информация (№ 1).
- В практико-приложен смисъл е изготвен актуален списък на основните правни актове, както и предложен проект на консолидирана версия на Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген (№ 1, 8).

- Адаптирана е методологията при разграничаване на регламентите, свързани с развитието на достиженията от Шенген (регламенти за Шенген) от класическите регламенти в правото на Европейския съюз, като са отчетени определени специфики (1, 5).

- Предложен е примерен модел за прилагане на компенсиращите мерки след присъединяването на България в Шенген. Този примерен модел е насочен в две основни области: премахване на граничния контрол по вътрешните шенгенски граници и прилагане на компенсиращите мерки от правоприлагащите служби след присъединяването на страната към Общността.

- Изведен е модел за оптимизиране системата за граничен контрол след присъединяването на България към Шенгенското пространство с цел адекватно адаптиране на системата за граничен контрол по отношение на компетенции, логистика и кадрова политика.

Бих си позволила да обърна вниманието на членовете на почитаемото научно жури върху достойнствата на публикуваната през 2015 г. от д-р Станимир Илиев монография „Граничен контрол и компенсиращи мерки в Шенген“, като отбелязвам, че това е теоретичният труд, който свидетелства за задълбочаване на научните му търсения. Тук кандидатът за доцент изследва теоретичните и правни основи на граничния контрол и компенсиращите мерки в Шенген, извежда нови дефиниции, прави оригинални класификации, обосновава идеи за организация на дейността на компетентните органи по прилагане на компенсиращите мерки в Шенген. Анализирани са териториалното действие на Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген, като са отчетени спецификите по неприлагане на правния режим по отношение на градовете Сеута и Мелила /Испания/, Фарьорските острови и Гренландия /Дания/, както и остров Шпицберген /с.34-35/. Заслужава да бъде отбелязан и анализът на Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и Съвета, с която са уредени общите стандарти и процедури за връщане на незаконно пребиваващите граждани на трети страни /с. 67-70/, като е обърнато внимание, че за разлика от общия принцип, при който решенията за връщане се придружават от забрана за влизане, такава не се издава по отношение на жертвите на трафик на хора, на които е дадено разрешение за пребиваване. Акцент върху правата на уязвими групи хора е направен и при анализа на Регламент 604/2013 на Европейския парламент и Съвета,

като е подчертано въвеждането на принципа на висшия интерес на детето /с.75/.

Разсъжденията на д-р Станимир Илиев, публикувани в авторитетни издания, имат висока приложна стойност. Писани през последните години от неговото творческо и научно развитие те винаги са концентрирани върху актуални проблеми в областта на граничния контрол и компенсиращите мерки в Шенгенското пространство и са свързани с конкретен ангажимент на кандидата като учен и изследовател. Споделям повечето от откритиите в справката елементи, доказващи научната новост и приносния характер на представената научна продукция.

5. Критични бележки и препоръки

Същевременно към автора най-добронамерено биха могли да бъдат отправени и някои бележки. Те са свързани с известна непрецизност при наименованията на някои международни актове като например, Международната харта за гражданските и политическите права от 1966 г./с.68/, характеризирането на Кодекса за шенгенските граници като „общ сборник законодателни актове“ /с. 120/. Едва ли би могло да бъде безкритично прието и твърдението на с. 117, че принципът на взаимно признаване, който е крайъгълният камък на пространството на правосъдие изисква реципрочно транспониране. Не съм склонна да приема изцяло и разсъжденията на автора относно принципите за субсидиарност и пропорционалност в правото на ЕС /с.51-52/.

Направените бележки и препоръки по никакъв начин не влияят върху общото положително впечатление от представената за рецензиране научна продукция.

6. Заключение

Въз основа на гореизложеното и като имам предвид нормативно определените критерии и показатели за заемане на академичната длъжност „доцент”, си позволявам да формулирам следното заключение:

Представената научна продукция от д-р Станимир Петров Илиев съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в българската наука, и отговаря напълно на условията и изискванията, предвидени в чл. 24, ал.1 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и чл. 53, ал.1 от

Правилника за неговото приложение. Монографичният труд е ярка демонстрация, че д-р Станимир Илиев притежава задълбочени теоретични познания, съчетани с практически опит по прилагането на достиженията на т.нар. Шенгенско право (acquis Schengen). Цялостната научна продукция е безспорно доказателство за професионалната компетентност на автора му и способността му за оригинална научно-изследователска дейност, характеризираща се със значими и оригинални научни приноси. Преценявайки съвкупно представения монографичен труд и останалите публикации, посветени на изключително актуални и практически значими теми, в качеството ми на член на научното жури по чл.13, ал. 1 и 2 от ЗРАСРБ, давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на кандидатурата на д-р Станимир Петров Илиев за заемане на академичната длъжност „доцент” и с дълбоко убеждение предлагам на научното жури да вземе единодушно решение в тази насока.

27 ноември 2015 г.

Рецензент:

Проф. д-р Габриела Белова